

Muhulane

Ühises pärimusruumis toimiv suguvõsa loob
ja hoiab elus paigavaimul põhinevat kultuuri.

[Valdur Mikita. Kukeseene kuulamise kunst. 2017, lk 60]

Nr 5 (354)

Mai 2019 (lehekuu)

Muhu leht

18. mail kell 9 – 13

Muhu Kevadlaat Liival

kauplejate registreerimine
telefonil 503 7407

25. mail kell 12 – 15

Ida-Saaremaa ja Muhu lasteadeade III laulu- ja tantsupidu

Laimjalas, Kingli külaplatsil

Puidurestauraatorid Hiiumaalt käisid muhulastel abiks

Hiiumaa ametikooli puidurestauraatori eriala õpilased käisid muhulasi pärandikoolis abistamas.

„Hiidlased olid hoopis teistmoodi motiveeritud kui tavalised kooliõpilased,” rääkis Muhu pärandikooli üks eestvedajaid Rein Saksakulm humoorikalt Meie Maa ajakirjanikule. „Eks see on ju täiskasvanute õpe ka ja nad olid hästi usinad. Kunagi sattus üks Muhu vana naine esimest korda Kuressaare haiglasse ja kui talle seal kolm korda päevas sooja sööki pakuti, ütles ta: „Ma tahaks nähe, kaua see pidu kestab.” Nii ma ütlesin neile ka, kui hakati krohvi laest sellise usinusega peksma, et no kaua see pidu kestab. Aga pole midagi ütelda – nad panid kohe neli päeva jutti nii usinalt edasi. Kui mingi töö otsa sai, nõudsid kohe juurde.”

Loe edasi lk 4.

ISSN 1736-289X

9 771736 289007

Heiko Kruusi

17. – 19. mail Roheliste rattaretk

“Kuidas elad, Muhumaa?”

Avamine 17. mail kell 11

Kuivastus

Laagri- ja peatuspaikades ootavad traditsiooniliselt suurepäraseid esinejaid: Ivo Linna, VLÜ, Jaan Sööt, Villu Veski, Onud, Mick Pedaja. Täpsem päevakava ja programm: www.rattaretked.ee

NB! Programm täieneb pidevalt!

Mida oodata roheliste rattaretkest Muhus, loe lähemalt lk 3.

Jüri- ja lehekuu muuseumis

Sel aastal oleme saanud mõnusa soojad aprillikuu ilmad. Muuseumis käib kiire töö uute näitustega ja külalistajaid on ka juba rohkem liikumas.

5. aprillil toimus Muhus Eesti Asutava Kogu liikmete austamisüritus. Sel päeval möödus 100 aastat Asutava Kogu valimistest. Hommikul toimus Muhu Põhikooli saalis aktus ja seejärel süüdati tänuküünlad Nikolai Kannu ja Timotheus Grünthali sünnikohades. Esinesid vallavanem Raido Liitmäe, Eda Maripuu, Urve Tiidus.

6. aprillil toimus Muhu ja Setu heegelpitsi õpituba Käsitööselti Oad ja Eed ruumides. Muuseumist osalesid Eda Maripuu ja Mai Meriste. Huvilisi oli nii Muhust kui Saaremaalt.

18. aprillil käis Eda Maripuu Tallinnas muinsuskaitsekuu avamise üritusel.

23. aprillil rääkisime Muhu Lasteaia lastega jüripäevast, meile saabuvatest rändlindudest, panime kastidesse kasvama köögiviljade seemned. Mängulise poole pealt läbisid lapsed väikese takistusraja, mis neile väga meeldis, osal õnnes-

Muhu Lastaia lapsed läbimas takisturada.

Meelis Mereäär

tus lausa kümme ringi ära teha. Usume, et lõunauni tuli magus.

29.–30. aprillil külastas Meelis Mereäär tööstuspärandi projekti raames Läti erinevaid muuseume.

Maikuu avavad muuseumid oma suvise hooaja, nii ka Muhu Muuseum.

Laupäeval, 11. mail algusega kell 13 saab Koguvas Muhu Muuseumi Kunstitalis vaadata fan-

taasiamängu Juhan Smuuli “Muhulaste imelikud juhtumised Tallinna juubelilaulupeol” ainetel. Lavastaja Raivo Adlas. Esineb Heino Elleri nimelise muusikakooli näitetrupp. Sisepääs vaba annetuse. Palume mõne euro taskusse pista, kuna annetus läheb Tartust tulevate noorte siiasõidukulude kompensatsiooniks.

Järg pöördel.

21. aprillil sündis Sandra ja Reigo Rimmelga perre **Kalli Kristelle** Rimmelgas.

9. mail kell 11

Höbelusikapidu

Muhu Lasteaia saalis
Head õnnitlejad, kui teil on peo kohta küsimusi, siis kõige paremini oskavad teile vastata Heiske (453 0672) ja Reet (5669 1980).

9. mail kell 14

Heategevuslik koolinoorte teatejooks

Liiva kiriku parklast
Täpsem teave: SK Muhu

Volikogu 18. aprilli istungi päevakorrast

- vallavanemale preemia maksmine,
- jaoskonnakomisjoni moodustamine,
- tee nime muutmine (Pädate k Roti tee nimeks Jõe tänav),
- vallavara rendileandmine enampakkumise korras (Kantsi k Adopõllu k Koguva k Ansu),
- vallavara võõrandamine kirjaliku enampakkumise korras (Koguva k Ansu, Hellamaa k Põllumetsa),
- vallavara omandamine (Metsa-õnni kü),
- ametiruumide üürihanke korraldamine;
- informatsioonid.

Hellamaa poe käive kasvab

Hellamaa külarahvas aitab ostudega kauplust säilitada, kirjutas 11. aprilli Saarte Hää. Juhataja Sille Rebase sõnul hakkas kaupluse käive kasvama eelmisel kevadel pärast Liiva uue poe avamist ning see kestab.

Liiva uus kauplus, millest kardeti Hellamaa poe väljasuretamist, äratas selle hoopiski uuele elule. Selles poes kohtab Kuivastu sadama töölisi ning Kuivastu, Võlla ja Tusti küla inimesi, kes sageli käivad poes jalgrattaga. Järgmised viis km Liiva poeni on paljudele juba üleliia.

Jüri- ja lehekuu muuseumis

Algus lk 1.

18. mail toimub traditsiooniline **muuseumiöö**. Sel aastal teemaks „Öös on mustreid”. **Kell 18** esinevad Koguvast Tooma talu õuel naisrühmad „Tokkroes” ja külalisrühm „Pääsukesed” Tallinnast. Mõlemad rühmad kannavad muhumustrilisi rahvariideid ja oma tantsudega moodustavad õuele erinevaid tantsumustreid. Seejärel avame uued näitused ja vanas koolimajas saavad soovijad joonistada, meisterdada erinevaid mustreid. Ürituse kohta tulevad ka eraldi kuulutused, nii elektroonilised kui ka paberkandjal.

Muhu Muuseumis on praegu vaadata **näitused**: II korrusel püsinäitus „Muhu tekstiil”, mis on saanud juurde veidi täiendust. Toomal: Madise kambris on sten-did Muhu looduse ja ajaloo kohta ning Muhu kaart.

Kuivastu kohvikus fotonäitus „Sirje Tüüri tikanditest ja maalingutest”. Näitust saab vaadata kohviku lahtioleku aegadel.

Muhu Põhikoolis on näitused „Meremehe kiri”, „Endla Prii tikitud köögirätikud” ning „Lennart Meri ja Linnutee tuuled”.

Muhu Muuseum küsib endiselt: **Kas kellelgi on kodus nõukogude-aegset kaleidoskoopi ja nõus seda muuseumile maikuus laenutama?** Hea, kui neid oleks mitu. Kontakt Siret Jõelegt tegevus@ muhumuseum.ee / 5451 1291.

Muhu Muuseum on avatud T-L kella 10–17. Alates **15. maist on muuseum avatud iga päev kella 9–18**. Alates **15. maist on avatud ka Kunstitali kella 10–18**.

Tervitustega,

Siret muuseumist

Vallavalitsuse istungitelt

3. aprill

Väljastati projekteerimistingimused Mõega k Heinmäe mü abihooone projekteerimiseks kaalutusotsuses esitatud tingimustel.

Kinnitati avatud menetlusega riigihanke „Liiva keskuse teenindushoone tööprojekti koostamine ja ehitustööd” hindamisotsused ja kuulutati välja edukas pakkuja: AS Kuresaare Ehitus.

Otsustati korraldada elektroonilise menetlusega lihtchange „Muhu valla teede 2019. a pindamistööd”, moodustati komisjon.

Otsustati liita Liiva k Turuplats ja Liiva alajaam kü-d üheks: Liiva Turuplats.

Moodustati **valimisjaoskond asukohaga Hellamaa külakeskus**.

11. aprill

Kooskõlastati suurkaevu asukoht Mäla k Jaani-Andruse mü kaalutusotsuses toodud tingimustel.

Kinnitati sotsiaalkomisjoni ettepanekud.

Väljastati projekteerimistingimused Pallasmaa k Mäetsa mü elamu ehitamiseks kaalutusotsuses esitatud tingimustel.

Otsustati mitte väljastada projekteerimistingimusi Lõetsa k Uue-Rihva mü elamu ehitusprojekti koostamiseks.

Väljastati ehitusluba Räsä k Kulterkupu mü üksikelamu püstitamiseks.

Kinnitati avaliku ürituse „Spordi-päev Aki kõrtsus” toimumine 27.

aprillil kl 20 – 28. aprillil kl 5.

Vaadati läbi volikogu materjale.

26. aprill

Kinnitati avaliku ürituse XXIII Rahvusvaheline Muhu Tulevikumuusika Festival „Juu Jäab 2019” toimumine 19. – 23. juunini Muhu Muusikatalus. Kinnitati avaliku ürituse „Heategevuslik teatejooks” toimumine Liiva-Piiri kergliiklusteel 9. mail kl 14 – 16. Korraldab Saaremaa Spordiliit. Määrati sotsiaalhoolekandeline hüvitis.

Kooskõlastati suurkaevu asukoht kaalutusotsuses toodud tingimustel:

- Simiste k Keskpõllu mü,
 - Mõisaküla Ranna-Uuelu mü,
 - Hellamaa k Tõela-Posti mü.
- Kooskõlastati maasoojuspuurangu asukoht Mõisaküla Ranna-Uuelu mü kaalutusotsuses toodud tingimustel. Väljastati ehitusluba:
- Liiva k Kiriku/1 mü-le pastoraadihoone osaliseks ümberehitamiseks,
 - Külasepa k Ado-Jüri mü suurkaevu rajamiseks.

Liiva keskuse ehitus

Liiva keskuse turuhoone ehituse algusest kirjutas 5. aprilli Saarte Hää. Ehitustööde riigihanke võitis AS Kuressaare Ehitus. Liiva keskuse turuhoone ehitusalune pind on 286 m², hoone on kolmeosaline: kaks osa on puitkonstruktsiooniga valtsplekk-katusega varjualused (müügipinnad) ning üks osa on kiviseintega kinnine hoone, kus asuvad infopunkt, majandusruum ja avalik WC. Paralleelselt turuhoone ehitamisega käivad tööd ka Liiva keskuse ettevõtlusalala, teede ja platside ehitusel, mille peatöövõtja on YIT Eesti AS. Liiva keskuse ehitustööde lõpetamise tähtaeg on oktoobri lõpp.

Muhu Maja detailplaneeringu avaliku väljapaneku tulemused

1.4. – 14.4.2019 toimus Liiva külas asuvat Kalapoe katastriüksust (47801: 004:0335, sihtotstarve ärimaa, pindala 2917 m²) hõlmava Muhu Maja detailplaneeringu avalik väljapanek. Planeeringualale soovitakse rajada büroo- ja rendipindadega multifunktsionaalne ärihoone. Planeeringu eesmärgiks on kinnistu ruumilise terviklahenduse loomine.

Avaliku väljapaneku kestel esitas planeeringulahenduse osas oma kirjaliku arvamuse kaks isikut. Arvamused puudutasid eelkõige kavandatu sobivust ümbritsevasse keskkonda. Tehti ettepanek korraldada parima lahenduse leidmiseks avalik arhitektuuri konkurs.

Avaliku väljapaneku tulemuste arutelu toimus 22.4.2019. a.

Avaliku väljapaneku tulemusena parandati planeeringu seletuskirja ning täpsustati nõudeid ehitusprojektile ning haljastuse tingimusi. Planeeringu põhilahendust ei muudetud. Täiendav teave 453 0680, maa@muhu.ee

Muhu vallavanem ei kahetse isolemist hetkekski

Saarte Hääle intervjuu Raido Liitmäega ilmus 4. aprilli lehes.

Mh kirjeldas Raido: „Palju on selliseid nii-öelda sündmavalitsusi. Ilma ajaloolise ja geograafilise taustata, kes pandi kellegi külge. Me oleme ajalooliselt olnud omaette ja ka geograafiliselt asume konkreetsel alal. Majanduslik olukord oli meil korralik ühinemise ajal ja on ka praegu jätkuvalt. Ei tunneta küll, et kui oleme Eesti üks väiksemaid omavalitsusi, ei saaks me hakkama. Ei tunneta ka seda, et väikese valla hääle ei kosta. Saame kõigiga hästi läbi.”

Raido Liitmäe Muhu on „ilus, toimekate inimestega elamisväärne paik”.

Lambatalu pidajad andsid hääled kirja teel

Liina Kahila ja Jukka Turunen Lalli küla Tooma talust said Soome Eduskunta (parlamendi) valimistel hääletada kodust lahkumata, kuna parasjagu oli kõige kiirem tallede ilmale tuleku aeg.

Helsingin Sanomat kirjutas 6. aprillil Liina ja Jukka hääletamisest – välismaal elavatel Soome kodanikel oli esimest korda võimalus anda Eduskunna valimistel oma hääle kirja teel (e-valimisi

Soomes veel ei kaaluta).

Liina ja Jukka ei oleks poegivate lammaste juurest kuidagi Pärnu

hääletama pääsenud (Pärnus on lähim Soome aukonsulaat ja eelhääletuskoht), lambaid valvates ei olnud pererahvas korralikult magadagi saanud. Just päev varem oli olnud kaks rasket poegimist.

Kirja teel hääletamine oli lambatalu pidajate jaoks parim ja ainuke võimalus valimistel osaleda. Hääle andmise vormistamiseks kutsuti kohale naabrid Tiina ja Vello, kes olid toimuingu tunnistajateks.

Noortekeskuse tegemistest

Noortekas saab maikuus kogeda virtuaalreaalsust

Muhu Noortekeskuses on kogu aeg midagi teha. Selleks, et noortel oleks põhjust üha uuesti ja uuesti noortekast läbi astuda, näeme me siin majas hoolega vaeva. Noorsootöö on midagi enam kui ainult noortega lauamängude või piljardi mängimine. See on noore inimese kujunemise toetamine, eduelamuste pakkumine, maailmavaate avardamine, turvalise keskkonna pakkumine, murede ärakuulamine, vahel ka ühiste reeglitega arvestama õpetamine ja üldse teistega arvestama õppimine. Pelgalt meelelahutus on väga väike osa noorsootööst.

Me nüüd paneme selle meelelahutuse harivasse võtmesse. Nimelt osalesime koos Tornimäe ja Orissaare noortekeskustega Eesti Noorsootöö Keskuse korraldatud Avatud noortekeskuste projektikonkursil. Selle tulemusel saavad kolm noortekeskust endale Xbox One S-i, Playstation 4 koos virtuaalreaalsusprillidega ja Oculus Rift virtuaalreaalsusprillid koos rallitooli ja rooliga. Videomängud on tänapäeva noorte maailma üks osa. Meelelahutuse kõrval on võimalik läbi mängimise väga palju kasulikku omandada, kõik need seadistamised, striimimised, võrgus

teistega mängides meeskonnaga arvestamine, nõuavad teadmisi. Rääkimata sellest, et e-spordi võistluste auhinnafondid on aina suuremad. Selle projekti üks eesmärk on tõsta noorte digipädevusi ja teine eesmärk võimaldada ka maapiirkonna noortele ligipääsu ägedatele tänapäevastele võimalustele.

Soetatavad seadmed hakkavad roteerima noortekeskuste vahel. Maikuus on Muhu noortekas paigas virtuaalreaalsuse võimalused. Sellega seoses on mitu avalikku üritust nii noortele endile kui huvilistele. Alustuseks on **7. mai** avaüritus **kell 15.30**, kus kõigepealt räägitakse noortele ohutust mängimisest ja toimub koolitus seadmete turvaliseks ning kauakestvaks kasutamiseks. Kohal on Anders Eismann *Art of Gaming*'st, kes teab ilmselt kõike, mida on vaja teada virtuaalreaalsusest ja selle võimalustest. **13. mai kell 17.30** ootame noortekasse kõiki täiskasvanuid, kes on vähegi huvitatud virtuaalreaalsuse proovimisest. Lubame prillid ette panna ja viime teid seiklеме. Ise on kõige parem kogeda, millest need

noored kodus edaspidi rääkima hakkavad. Ma ise proovisin sügisel, kui Anders käis seadmetega noortekas ja seda kogemust on väga raske sõnadesse panna või mõista ilma ise proovimata. **17. mai** tuleb noortekasse piirkonnapolitseinik Robert Vahter ja uurime koos temaga, kuidas saab virtuaalreaalsuses autoga sõitmist ja liiklusohutust omavahel siduda. See üritus on mõeldud alates põhikooli vanemast vanuseastmest.

Pärast virtuaalreaalsuses veedetud kuud tuleme õnneks tagasi reaalsusesse ja **1. juuni kell 12** toimub Orissaare staadionil traditsiooniline lastekaitsepäev. Kohal on parkuurijad, Muhu Seikluspark, batuudid, toimuvad perevõistlused ja palju muud toredat. Kindlasti tasub kohale tulla. Juunis on ühte-teist veel plaanis, aga nendest saab teavet sündmuste lähenedes.

Lõpetuseks väike üleskutse kõigile muhulastele. Tulge astuge noortekast läbi, meil on siin väga mõnus olla. Noortekas on uues kohas juba 3,5 aastat ja siia tasub tulla uudistama, et oma kodukoha võimalustega kursis olla.

Liia

Mida oodata roheliste rattaretkest Muhus?

Tänu Smuuli Juhanile teame muhulaste imelikust juhtumistest Tallinnas, mis aga hakkab juhtuma tallinlaste ja muude untsantsakatega, kes peagi hulgakesti ratta seljas Muhumaad avastama tulevad, ei tea täna veel keegi. Küll aga on õnneks ette teada, millal ja kui palju rattureid Muhu teid hakkab sõtkuma ning see teadmine loob võimaluse rattadessandiks valmis olla ning see oma kasuks pöörata.

Siinkohal tahaks rattaretket korraldajate poolt muhulastele head nõu anda:

- * olgugi rattaretkel oma kindel marsruut, valgub kindlasti rattureid teistelegi Muhu teedele, mistõttu tasub neil kolmel päeval, **17.–19. mail, olla liikluses tähelepanelik**;

- * soovime ette arvestada võimalusega, et ratturid võivad ummistada teele jäävad kauplused, mistõttu **on mõistlik oma ostud varakult ära teha** (ratturid tekitavad kauplustesse pikad järjekorrad ning pärast seda võib ohustada kauba-puudus);

- * oma **kutsud soovime** neil päevil rattaretket **trassile jäävates küldes kinni hoida**, sest muidu kumate nad liialt ära, paari tuhande ratturi peale ei jaksaks ükski koer haukuda ilma häält kaotamata;

- * **autosõiduks**, kui see on möödapääsmatu, **varuge** neil päevil **rohkem aega**, sest ratturite rohkuse tõttu võib punkti A punkti B jõudmine võtta neil päevil oluliselt rohkem aega kui tavaliselt;

- * ratturid kannavad taskus raha ning huvituvad kohalikust toodangust, mistõttu **on soovitatav** kas või oma koduväravas väike **müügilett** püsti panna, olgu seal siis müügiks pirukad, suitsukala, suveniirid või mis iganes;

- * väga teretulnud on mõistagi ka teeärsed lehitamised ning joogiveepakkumised, sest **ratturid on toredad ja sõbralikud!**

Peep Veedla,

rattaretkede korraldaja
aastast 1988

Roheliste rattaretkel osalejaid võõrustab oma õuel ka Iff, teavitas 30. aprilli Meie Maa. Ivo Linna selgitas, et oma õuel ta edaspidi kontserte korraldama ei hakka, sest kodu on koht, kus nautida rahu ja vaikust.

Ajalootund Hellamaal

2. aprillil sai endises Hellamaa koolimajas jälle kord ajalootundi peetud. Hellamaa Raamatukogu kutsel esines külakeskuse igateisipäevasel kohvihommikul osalejatele hobiajaloolane Rein Saksakulm. Rein rääkis väga kaasahaaravalt ja huvitavalt 1919. aasta mässust ning näitas teemaga seotud vanu fotosid. Kuigi osad fotod olid üpriski karmid, illustreerisid need ilmekalt tolle aja õudusi.

Ajalootunnis käsitletud tõsiste teemadele vastukaaluks esines „pikal vahetunnil” muusik Peeter Dudnik omaloodud lauludega. Koos võeti üles vanad tuntud lauluviisid ning päeva lõpetas tantsutund.

Suur aitäh esinejatele ja kõigile osasaajatele meeleoluka ja mõtlemapaneva hommikupooliku eest!

Anu Kaljuste
Hellamaa Raamatukogu

Kristjan Sisa

Tüütu võilill taastab tervise

Enne võilillega võitlusse asumist tasub mõni ka suhu pista, sest tegemist on eriti kasuliku loodusliku supertoiduga! Juured, varred, lehed, õied – kõik on söödavad. Sisaldab olulisi aminohappeid valkude ehitamiseks, antioksüdante, vitamiine A, B C, D, E jne. Kaltsiumi, rauda, mangaani, magneesiumi, fosforit, väävlit, räni, naatriumi, kaaliumi, saponiine, fütoöstrogeene, letsitiini, probiootikume jne.

Võilille on ajalooliselt kasutatud maksa ja vere puhastamiseks, nahaprobleemide nagu akne, ekseemid ja podagra kõrvaldamiseks. Neerukivid, sooleprobleemid, aneemia, kolesterool, seedetrakt, kõhugaasid, diabeet, maksaplekid, soolatiüklad, viirused jne. Soodustab insuliini ja maohappe eritust. Õied sisaldavad magusat mett. Veel avanemata õiepungad on veel maitsvamad. Juured sisaldavad luudele, kõõlustele ja kõhredele vajalikke mineraale. Kõige kasulikum toorelt süüa, võib ka kergelt aurutada, keeta või röstida, lisada salatitele, smuutidele, suppidele. Õisi ja kroonlehti saab kasutada kaunistamiseks, varsi joogikõrteks jne. Kuivatatud ja röstitud juurtest saab teha mürkidevaba kohvi.

Pole vaja väga hoolikalt pesta, saab boonusena ka vajaliku B12 koguse kätte. Oluline on muidugi kaevata-korjata saastamata kohast, võimalikult eemalt muru- niitjaga haritavast ja mürgitavast maast. Vanemad taimed muutuvad kibedamaks, kuid on seda jõulisemad maksa ja neerude töö toetamiseks. Indrek Sild / Hiiu Leht

Eesti ja Euroopa Liit – kes keda toetab?

On väidetud, et Euroopa Liidu abi Eestile on kordades suurem kui Eesti panus Liidule. Otseste finantsvahendite suhtes on tõesti nii. Kuid tõde algab sealt, et Eesti oma inimekapitaliga on toetanud Euroopa Liitu, mida suhetes EL-ga ei tohiks arvestamata jätta: Eestist on lahkunud kümned tuhanded parimas tööeas elanikud, keda sigitati, sünnitati, kasvatati, õpetati, majutati jne Eesti elanike ja riigi kulul. Oleme andnud kalleima, mis meil anda on – abikaasad, isad, emad, pojad, tütreid...

Kui suurte kulutustega loodi see inimkapital, ei tea keegi, kuna prioriteediks ja sildiks on töjõu vaba liikumine... Ela nagu muinasjutus – tööine kannab tervet – ja maksab veel ESMi ühiskassasse kandeõiguse eest!

Jaak Uibu, 2012, vt www.eesti.ca

Lapsepõlve radadelt tagasi Muhumaale

Meenutades lapsepõlves veedetud suvepäevi imeilusal Muhumaal, kogesin just siin olles, kuidas looduse keskel kasvamine pakub lapsele mitmekesiseid võimalusi mänguks ja arenguks. Minu vanaema Helju sündis ja kasvas Tamse külas. Teda mäletan kui sooja ja lahke südamega inimest, kelle jaoks oli kõige tähtsam perekond. Mulle meenub, kuidas ta õpetas mind ja mu vanemat õde mängima, kui polnud mänguasju käepärast. Tema lapsepõlve mängumaal said käbidest lambad, samblast pehme erkroheline muruvaip ning kuivanud okstest võis kujundada aia ümber karjamaa. Tänu vanaema õpetustele sain kogeda, et looduse keskel kasvades areneb lapse loovus.

Hiljuti rääkis mulle mu onu, et ka minu vanaisa Viktor Rüütel oli Muhu juurtega – tema isa, Kuivastu Sass, jäi kadunuks 1919. a veebruaris toimunud Saaremaa mässu ajal ning minu vanaisal, kes nägi ilmavalgust juunis, oma isaga kohutada kahjuks ei õnnestunud. Kui onu mulle seda rääkis, sain kinnitust veelgi – tunnen Muhumaaga tugevat sidet peamiselt just sellel põhjusel, et minu esivanemad on siin elanud.

Olen hoidnud end kursis Muhus toimuvaga ning nähes lastekaitse-spetsialisti tööpakkumist Muhu valla kodulehel, otsustasin kandidateerida, olles valmis pealinna tolmu jalgelt pühkima. Varasemalt olen peamiselt töötanud lastega – koolis ning lasteaias kehalise kasvatusena ja liikumisõpetajana. Olen õppinud Tallinna Ülikoolis alusharidust ja liikumisõpetust ning osalenud

Mirjam Helena Rannarüütel.
Erakogu

erinevatel täiendkursustel. Põhitöö kõrvalt tegutsen ujumis- ja võimlemistreenerina, lastemassöörina, laste joogaõpetajana ning lõõn kaasa ka Sünni- ja Imetamise Eesti Tugiühingu liikmena, mille eesmärk on toetada ja nõustada pere lapse esimestel eluaastatel. Olen nelja lapse ema, kellest vanim, 21-aastane poeg juba oma elu elab, 17-aastane tütar jätkab õpinguid Tallinnas ning kaks nooremat – 10- ja 8-aastased tütreid on nüüd Muhu Põhikooli õpilased.

Minu peamine eesmärk on anda endast parim Muhumaa laste ja perede heaolu toetamiseks ning arenguks. Ennetustegevusega tahan põhjalikumalt tegeleda. Olen veen-

dumusel, et suure osa tagajärgedest saame ära hoida ennetustegevusega. Ennetus tähendab minu jaoks luua tervikut. Ennetustegevuse toetamisel on väga oluline osa tervel ühiskonnal. Kõik, mida teeme meie – täiskasvanud, seda märkavad ka meie lapsed. Mida tervem on ühiskond, seda tervem ja tugevam on uus põlvkond – meie kõigi lapsed, lapselapsed jne. Me kõik suudame kaasa aidata, märgates ümbritsevat, õpetades oma lapsi märkama, üksteisest hoolima ja lugu pidama, et meie hinges saaks valitseda rõõm ja rahu.

Mirjam Helena Rannarüütel

Puidurestauraatorid Hiiumaalt käisid muhulastel abiks

Algus lk 1.

Inna Ligi täpsustas, et Hiiumaa ametikooli õpilaste töö oli väga vajalik: „Need on sellised tööd, mis ei paista hiljem kusagilt välja, aga ilma nendeta ei saa ka lõppviimistlust teha.” Näiteks rihiti sirgeks laed, millele kinnitada laevoorder, ehitati vaheseina karkasse, parandati kohati mädaks läinud vahelag, lõigati uuesti lahti ühe akna ava, mis oli vahepeal kinni pandud, lihvitati aknaid-ukseid jne. Teha jõuti palju.

Hiiumaa ametikoolist oli Muhus 10.–13. aprillini ametis kokku 16 inimest – 15 õpilast ja nende õpetaja Riin Alatalu. „Vahelduse mõttes otsime me praktika objekte ka väljastpoolt Hiiumaad ja kuna ma olen ise muinsuskaitse ja varem Muhu pärandikooliga päris

palju kokku puutunud, pakkusimegi oma abikäsi Muhu pastoraadimaja taastamistöödeks,” rääkis Riin Alatalu. „Muhu pastoraadihoone eelis on see, et ta on nii suur ja seal on palju erinevaid ülesandeid, et me ei pea pusima ühe ja sama akna kallal, vaid saame kätt proovida erinevate töödega.”

Pastoraadimaja oli viimati suuresti Muhu kooli käsutuses, kuid on nüüd viisteist aastat sisuliselt tühjal seisnud. Maja ise on koguduse oma, millest osa on antud Muhu pärandikooli kasutusse. Loomulikult püütakse maja taastada tervikuna, aga kõik see käib projektipõhiselt ning seetõttu ei oska keegi prognoosida, millal väärikas hoone päris uue hingamise saab.

Hiiumaal õppimine on Riin Alatalu sõnul väga mugav asi. Puidurestauraatori eriala õpilased tulevad kokku kord kuus neljaks päevaks. „See on töömeeste õpe, jutupaunikuid me ei koolita,” ütles Riin Alatalu.

Teooriat üritatakse praktikaga siduda ja kätt harjutatakse ikka reaalsete objektide peal.

Lisaks Muhu pastoraadihoones toimetamisele külastati veel Maasilinna, Põide kirikut ja linnamäge ning ka Tornimäe ja Muhu kirikut. Muhu Pärandikooli MTÜ juhatuse esimees Kadri Tüür tegi seltskonnale ringkäigu Koguva külas, kus oli hiidlaste öömaja.

Anneli Tarkmeel, Meie Maa 26. aprill (siinkohal lühendatult)

Miks peaks sel aastal teist korda valima minema?

Valimisaasta saab õige pea jätku, kui mai lõpus valime Euroopa Parlamenti. Korralduslikult suuri muutusi hääletaja jaoks ei tule – seitsme päeva jooksul, **16.–22. maini** saab valimisjaoskonnas eelhääletada ja e-hääletada, **valimispäev on 26. mail**. Küll aga on oluline teada, et EP valimistel on üle Eesti üks ringkond ehk valija saab langetada otsuse kõigi ülesseatud kandidaatide vahel. Õigus sõna sekka öelda on Eesti kodanikel ning alaliselt Eestis elavatel ja selleks soovi avaldanud teiste Euroopa Liidu riikide kodanikel.

Valimisjaoskondi on üle Eesti 444, paljud neist on liikuvad, mis tähendab, et eelhääletamise ajal on jaoskond erinevates paikades. Täpset teavet leiab kõige lihtsamini kaardirakendusest *valimised.rahvastikuregister.ee*. Valimispäeval saab hääletada jätkuvalt vaid oma elukohajärgses jaoskonnas, samuti ei saa siis muuta varem antud e-häält.

Eestis, aga ka mujal Euroopas on valimistega seoses kõige suuremat segadust tekitanud Brexit – ka Eesti sai tänu Ühendkuningriigi EL-ist väljaastumisele ühe koha parlamendis juurde, kuue liikme asemel peaks Brüsselis tööle hakkama seitse liiget. Missugune on olukord juunikuuks, näitab vaid aeg. Täna saame kindlad olla ühes – valimistel osalemine on võimalus Euroopas kaasa rääkida!

Priit Vinkel,

Riigi valimisteenistuse juht

Miks meil on vaja Euroopa Liitu?

Selle aasta 1. maiks on Eesti kuulunud Euroopa Liitu 15 aastat. Selle ajaga on EL-i loodud võimalused saanud meie igapäevaelu osaks, lausa nii omaseks, et me ei seosta neid otseselt EL-i kuulumisega. Liit on 15 aastaga palju arenenud, aga põhialused on samad. Tegemist on riikide liiduga, kus pannakse ühiste probleemide lahendamiseks seljad kokku ja jagatakse otsustusõigust. EL loodigi selleks, et tegeleda teemadega, millega riigid üksinda nii hästi hakkama ei saa. Näiteks on Eesti siseturg tänu EL-ile palju suurem – napilt üle miljoni asemel on meie siseturul pool miljardit tarbijat. 96 % eestlastest arvab, et vaba liikumine on Euroopa Liidu kõige olulisem hüve. Üksi ei oleks meil jõudu võidelda kliimamuutustega, sõlmida kaubanduslepinguid EL-i mittekuuluvate riikidega nagu Ukraina või Jaapan, tagada hästitoimiv finantsüsteemi ega hoida stabiilset valuutat. Majanduslikult on EL Eestile kahtlemata palju andnud.

Samuti on naiivne arvata, et saame üksi lahendada selliseid globaalseid probleeme nagu ränne või julgeolek. Euroopa Liidu tuumikusse kuulumine on meie isolemise parim tagatis. Eesti mõju on seda suurem, mida toimivam ja tugevam on Euroopa Liit. Just seepärast on tähtis anda oma hääle ka Euroopa Parlamendi valimistel!

Keit Kasemets,

Euroopa Komisjoni Eesti esinduse juht

Kuidas kõlab Eesti hääle Euroopas?

Kõik sisulised otsused Euroopa Liidus võtavad vastu liikmesriigid. Õige ka, sest liit ongi ju asutatud oma liikmete ja nende kodanike rahu, heaolu ja turvatunde kindlustamiseks. Euroopa Komisjonil on praktikas seadusandluse algatamise õigus, kuid eelnõu esitatakse EL-i Nõukogule ehk liikmesriikidele esindajatele, kes veedavad – olenevalt teema põletavusest – selle kallal kuid või teinekord ka aastaid. Eesmärgiks on alati konsensus, alati püütakse viimase võimaluseni arvestada kõigi soovidega. EL on oma liikmete jaoks sõbralik keskkond, kus kedagi tüsata ei püüta.

Kui liikmesriikide vahel on kokkulepe saavutatud, järgnevad läbirääkimised Nõukogu ja Euroopa Parlamendi vahel. Kodanike poolt valitud parlamendiliikmed ehk MEP-id esindavad peale oma valijate ka oma EL-ülseste parteigruppide seisukohti. Siiski on huvitav jälgida ja pakub kodaniku seisukohalt kindlustunnet, kuidas oma riigile oluliste küsimuste puhul esindavad MEP-id tihtilugu mitte partei, vaid oma riigi ja valijate seisukohti. Just sellepärast tulebki Euroopa Parlamendi valimistesse tõsiselt suhtuda, meie esindajate asjatundlikkus on ülioluline. Meid, eestlasi, on nii vähe, et kõik me esindame rahvusvahelisel areenil ka Eestit, ükskõik mis ametikohal parajasti oleme. Oma maa maasikas, nagu me hästi teame.

Matti Maasikas,

Välisministeeriumi Euroopa asjade asekanstsler

Euroopa Parlamendi valimine 26. mail 2019

Saaremaa

Saaremaal on 10. aprilli seisuga 27 114 hääleõiguslikku valijat.

Saaremaa valimisjaoskonnad:

Pea meele!

1. Üle Eesti on 1 ringkond, mis tähendab, et valiku saab langetada kõikide kandidaatide seast.
2. Eesti valib Euroopa Parlamenti 7 saadikut.
3. Hääletada saavad Eesti kodanikud ja teiste Euroopa Liidu riikide kodanikud. Igal inimesel on üks hääl!

Euroopa Parlamendi valimise ajad Eestis

Kuidas selgub, kes pääseb Euroopa Parlamenti?

Mandaadid jaotatakse üleriigiliselt d'Hondti meetodil.

Lisainfo: www.valimised.ee • valimised.rahvastikuregister.ee
<https://www.seekordlahenvalima.eu/> • <http://www.europarl.europa.eu/estonia>

seekordlahenvalima.eu

Veel nuppeid maakonnalehtedest

Irena Tarvis külastas Muhu põhikooli “eri rahvuste” kohvikuid ja kirjeldas neid mõnusasti Muhu uudiste rubriigis 4. aprilli Saarte Hääles: “Lapsed ollid palju vaeva näin ja neh, nie emad ja isad kodu kindlaste koa. Sest mõned ollid küll nõuksed kohvikud, et lapsed põleks ikka omaväkke neid toitusid üht ossan kõiki valmis tiha mitte.”

Registriaburdist, kus riik kandis maakonna vanima elaniku arhiivi, kirjutas 6. aprilli Saarte Hääle. Rootsiwere külast pärit Paula Tarvis on Saare maakonna vanim elanik. Paula Tarvis kanti arhiivi 21. märtsil ja ametnike jaoks oli põhjuseks asjaolu, et tal ei olnud kehtivat dokumenti. Valla sotsiaalnõunik Triin Valk kinnitas, et tegelikult ei jäänud vanaproua Tarvise puhul vahele ühtegi päeva, kus tal kehtivat dokumenti ei olnud.

Tervise Tugi OÜ kutsub kõiki huvilisi veresooni kontrollima

- Kas Teil on kõrge vererõhk?
- Kas Teil on kõrge kolesteroolitase?
- Kas Teil on perekonnas esinenud südame-veresoonkonna haigusi?
- Kui jah, siis on Teil kõrge risk haigestuda jalaarterite ateroskleroosi.

Jalaarterite ja vererõhu kontrollimine toimub neljapäeval, 16. mail alates 10.00 Liiva raamatukogus alates 14.00 Hellamaa külakeskuses

Vastuvõtule tuleb end eelnevalt kirja panna.

Registreerimine toimub tööpäevadel kell 9.00–12.00 tel 5698 5633.

Protseuur maksab 10 eurot.

Eriti on oodatud inimesed, kellel esineb sageli säärelihastes valu ja krabihooge.

Hooli endast ja tule kontrolli!

84 a vana töötöend

Välja tuli Meie Maa toimetaja Jaan Vormsi 1935. aastal välja antud tegevtoimetaja töötöend, kirjutas 25. aprilli Meie Maa. 20. aprillil valgustas sama ajaleht Tiit Reinarti diplomitööd MM noorusajast. Ajalehe asutajate hulgas oli ka Saaremaa maakonnavalitsuse esimees, muhulane Timotheus Grünthal. 1920. aasta kevadel toimus Meie Maa tuleviku ja maine tarvis üks tähelepanu väärt sündmus: nimelt võeti toimetusse tööle Muhust pärit mees Jaan Vorms.

Konkurss "Eesti kaunis kodu 2019"

Saaremaa vald koostöös MTÜ-ga Saaremaa Kodukant kutsub üles esitama kandidaate Saare maakonna heakorra- ja kodukaunistamise konkursile. Konkurss viiakse läbi rahvusliku programmi „Eesti kaunis kodu 2019” raames, osalejate hulgast valitakse parimad, kes esitatakse üleriigilisele tunnustamisele, kirjutas 18. ja 26. aprilli Meie Maa.

Konkursile oodatakse Ruhnust, Muhust ja Saaremaalt heakorrastatud kauneid objekte viies hindamiskategoorias: maakodud ja talumajapidamised hajaasustuspriirkonnas; eramud ja korterelamud tiheasustuses, ühiskondlikud hooned ja objektid (lasteaiad, kool, vallamaja, rahvamaja, kirik, park, külaväljak, spordirajatis, kalmistu, parkla, väikesadam, ujumiskoht, pool-looduslikud kooslused jm); tootmishoone ja/või tootmisterrituum ning küla, külaosa, elamurajoon, elamukvartal, tänav tervikuna.

Andmed objektide kohta palutakse saata **hiljemalt 25. maiks** Tallinna 10, Kuressaare 93819. Täiendav teave: www.iluskodu.ee või maakonna komisjoni juht Reet Viira, tel 551 7502, e-post saarekodukant@gmail.com.

Alates suvest saavad õed abivahenditöendi väljastamisel abiks olla

Kui seni said abivahendi määramisel olla abiks vaid pere- ja eriarstid, siis alates käesoleva aasta juulist saavad ka õed patsiente nendes küsimustes aidata.

Abivahendite jaoks vajaliku töendi, mille alusel saab abivahendeid soodushinnaga, saavad alates 1. juulist väljastada kõik õed, kes on läbinud Sotsiaalkindlustusameti ja Eesti Õdede Liidu abivahendialase täiendkoolituse. Saadud töendiga saab patsient või tema lähedane pöörduda abivahendite pakkuja poole.

Abivahendikeskusesse pöördudes on abivajajal vaja võtta kaasa lisaks talle väljastatud töendile või rehabilitatsiooni plaanile ka oma isikut tõendav dokument, isikliku abivahendi kaart, puuet või töövõime kaotust tõendav dokument (nt otsus, puudekaart, töövõimekaart vm) selle olemasolul ning 18–26-aastase õppiva noore puhul ka tema koolitöend.

Puuetega inimeste eluaseme füüsilise kohandamise taotlusvoor

Kohalikele omavalitsustele avanes meetmetegevuse „Puuetega inimeste eluaseme füüsiline kohandamine” taotlusvoor, mille eesmärk on tagada puudega inimestele paremad elamis-, õppimis- ja töötamistingimused.

Toetuse andmise tingimused on kehtestatud sotsiaalkaitseministri 26. veebruari 2018 määrusega nr 4 „Puuetega inimeste eluaseme füüsiline kohandamine”.

Tegevuse raames toetatakse puudega inimese erivajadustest tulenevat eluruumi kohandamist. Avaldusega saab taotleda toetust puudega inimese erivajadusest tuleneva eluruumi kohandamiseks, sealhulgas:

- * liikuvusega seotud toimingute (püsti, pikali ja istuma saamine, treppidest üles ja alla liikumine, uuest ja väravatest sisse ja välja liikumine) parandamiseks, sh eluruumi sissepääsu, hoone välisukse ja eluruumi vahelise käigutee, hoone ja selle territooriumile sissepääsu või piirde kohandamist;

- * hügieenitoimingute parandamiseks (pesemis- ja tualetitoimingud);

- * köögitoimingute (toiduvalmistamine, söömine ja joomine) parandamiseks, sh kütte, ventilatsiooni, valgustuse jms juhtimisautomaatika ning suitsu- ja vinguandurite paigaldamist.

Toetuste suuruse ja kohanduste arvu aluseks on puudega inimeste arv kohalikus omavalitsuses. Projekti käigus kohandatakse eluruumi kuni kahele puudega Muhu valla elanikule.

Muhu valla elanikel on võimalik taotleda oma eluruumi kohandamist perioodil **5. märts - 31. mai 2019 a.** Kohanduste tegemisperiood kestab vastavalt määrusele 24 kuud. Lisainfo www.muhu.ee

Taotlusi koos lisadokumentidega on võimalik esitada elektroonselt digitaalselt allkirjastatuna e-posti aadressil vald@muhu.ee või posti teel (Vallamaja, Liiva küla 94701, Muhu vald, Saare maakond). Samuti võtab kohapeal taotlusi vastu valla sotsiaalnõunik Triin Valk. Lisainfo: Triin Valk, tel 459 8196 / 5664 6773, e-post: triin.valk@muhu.ee

Kuressaare 18. Aiandus- ja Lillepäevad Valmistu suveks!

Linna Puhkealal, Staadioni Hotelli kõrval

R, 24. mail kell 12-19 ja L, 25. mail kell 10-15

Rohkem infot: [f](https://www.facebook.com/saartruue) ja www.saartruue.ee, tel. 5187614

Meie tuleviku meri sõltub tänastest otsustest, tule ja räägi kaasa!

EESTI MEREALA PLANEERINGU ESKIISLAHENDUSE JA SELLE MÕJUDE HINDAMISE AVALIKUSTAMINE

23. aprill kuni 23. mai 2019

Planeeringu **eesmärk** on kokku leppida Eesti mereala kasutuse põhimõtetes pikas perspektiivis, et panustada merekeskkonna hea seisundi saavutamisse ja säilitamisse ning edendamaks mere-majandust

Avalik väljapanek
(materjalidega tutvumine)
Rahandusministeeriumi veebilehel ja mereala portaalis

Lisainfo Triin Leplandilt
@: triin.lepland@fin.ee
☎: 452 0521

RAHANDUSMINISTEERIUM

Avalikud arutelud toimuvad

- **11. juunil** algusega kl 16 Lääne-Virumaal **Eisma sadamas** (Eisma küla, Vihula vald)
- **12. juunil** algusega kl 16 Läänemaal **Iloni Imedemaal** (Kooli 5, Haapsalu)
- **13. juunil** algusega kl 16 Harjumaal **Haven Kakumäe jahisadam** (Lesta 16/18, Tallinn)
- **17. juunil** algusega kl 16 Saaremaal **Väikelaevaehituse kompetentsikeskuses** (Tallinna 19, Kuressaare)
- **20. juunil** algusega kl 16 Ida-Virumaal **Meresuu SPA hotellis** (Aia 48a, Narva-Jõesuu)

Mis oleks, kui hakkaks vabatahtlikuks päästjaks?

Kolm aastat tagasi vajas vabatahtlikuks päästjaks olemine veel tutvustamist. Tänapäeval on see valdkond laialdaselt kõlapinda saanud ning inimesed teavad juba, kes on vabatahtlik päästja ning millega tegeleb. Järjest enam näeb tänapäeval, sotsiaalmeedias, päästesündmustel ja ennetusüritustel lisaks kutselisele päästjatele ka vabatahtlikke päästjaid ning nende tegemisi. Eestis on kokku ligikaudu 2000 vabatahtlikku päästjat, kelle abivalmidust, pühendumust ja hoolivust enam tutvustama ja kirjeldama ei pea.

Eestis on 2000 inimest ennast ametlikult üles andnud kui vabatahtlikud päästjad. Mis oleks kui tõstaks selle arvu kahekordseks, miks mitte kolmekordseks?

2018. aastal hukkus Eestis tulekahjude tagajärjel 50 inimest, mida on väikese Eesti jaoks liiga palju. Ka üks tulesurm on juba palju. Paraku oleme olukorras, kus nulli loota oleks liiga optimistlik. Kuid vähendada saame tulesurmasid igapäevase kaasabil kindlasti.

Täna hoolib ja teadvustab enamik inimesi seda, et kodu peab olema turvaline paik – tagatud peaksid olema tule-, elektri, vee- ja üldine koduohutus. Kõige olulisemad päästjad kodus ongi eeskätt just inimesed ise, sest nemad saavad õnnetuste vältimiseks kõige rohkem ära teha. Kui meil enda kodus on kõik korras, siis on hea uurida üleaedse või naabri käest, kas ka seal on koduohutusele piisavalt mõeldud. Kõige parem on asjad koostöös korda teha ning korras hoida.

Kui me kõik mõtleksime kogukonna, mitte ainult kodu tasemel, siis ongi juba pool teed käidud vabatahtlikuks päästjaks hakkamisel. Just vabatahtliku päästjana tegutsedes on võimalik väga palju kogukonna heaks ära teha ja see ei pea ilmingimata olema tulekahju kustutamine. Vabatahtliku pääste tegevuste hulk on aastatega mitmekesistunud, laienes tuletõrjumisest tule- ja veeohutuse, elanikkonna kaitse, hädaolukorras valmisoleku, tuletõrjespordi ja noorteringide vedamiseni. Ka kutselise päästekomando töös on võimalik vabatahtliku päästjana osaleda.

Kui sa ei taha vabatahtliku päästjana panustada päästetöödel, panusta ennetusse. Kui ennetus ka väga ei istu, pole hullu, arenda tervist ja spordielu. Mõtle välja uusi IT-lahendusi turvalisuse tagamiseks või keeda kas või teiste sooja suppi, aga tule vaata, mida see valdkond endast kujutab. Osale vabatahtliku päästja koolitustel, esita dokumendid ning saadki olla üks osa ühest suurest päästepereist. Selles valdkonnas ei kohta ainult oma kogukonna aktiivseid liikmeid, vaid toredaid inimesi üle kogu Eesti.

Lisateave: www.rescue.ee/et/vabatahtlikuks-panustamiseks

Lauri Lindoja

Lääne päästekeskus, Valmisoleku büroo peaspetsialist

Pindalatoetuste taotlemine

algas e-PRIA vahendusel 2. mail. Tänavu saab 2.–21. maini ning seejärel hilinenult 22. maist 17. juunini taotleda samasuguseid pindalatoetusi, maaelu arengukava loomatoetusi ja üleminekutoetusi nagu eelmisel aastal. Põhjalik info veebilehel www.pria.ee (vt rubriike taimekasvatuse ja loomakasvatuse), kuid tuleb arvestada olulistest muudatustega.

15. maini saab PRIAst taotleda toetust **mesilasperede pidamiseks**. Toetuse taotlemiseks peab mesinik olema PRIA klient, lisaks peab ta olema registreeritud ka loomapidajana. Mesilasperede arvu põllumajandusloomade registrisse saab esitada 15. maini 2019 vana e-PRIA kaudu. Kui teavitust esitatud, on mesinikul võimalik tema peetavate mesilasperede eest toetust taotleda, esitades selleks taotluse uue e-PRIA kaudu. Toetuse täpsed tingimused on leitavad www.pria.ee/TARU, taotlejad saavad abi küsida ka PRIA infotelefonilt 7377 679.

Sihtasutus Kadunud

Telefon 6616776 (töötav 24/7), www.kadunud.ee

Kaduma läinud inimeste otsimisega tegelev sihtasutus Kadunud Otsingufondi eesmärk on anda kadunud inimeste otsingutele täiendavat ressursi selles osas, mida ei kata vabatahtlike pühendumus ning riiklikud struktuurid. Otsinguid saab toetada (püsi-)annetusega: Saaja konto: EE441010220248190225 (SEB), Selgitus: OPEROG operatiivsete otsingute ja varustuse toetuseks, või: Saaja nimi: Kadunud SA, Saaja konto: EE661010220095092013 (SEB), Selgitus: sihtasutuse tegevuse toetuseks.

Üleskutse

Seoses näituse "Akkame ehtima! Laulupidu 150. Tantsupidu 85" koostamisega palub Hellamaa Raamatukogu laenuks laulu- ja tantsupeo temaatikaga seotud eksponaate: laulikud, rätikud, märgid, teatmikud, fotod, plakadid, jne. Eriti oodatud on esemed (või miks mitte ka mälestused) vanusega üle 30 aasta.

Ette tänades

Hellamaa Raamatukogu, tel 459 8753

Anu Kaljuste, tel 5386 8042

Tehnoülevaatus

Teostame ka TRAKTORITE ülevaatusi!

Tulekustuti taotlemine ja müük

Autode sisepesu

Autoremont

Kere, veermiku ja mootori remont

Varuosade tellimine

Sildade reguleerimine

Rehvitööd

Kerevenituspink

Diagnostika

Klaaside vahetus

Muruniidukite ja trimmerite hoiustamine ning hooldus

52 737 75 – alan@collester.ee

Ehitusteenused

Üldehitustööd, kanalisatsioon- ja torutööd, elektritööd

Teehooüli teenus

Ekskavaator-laaduri teenus

JCB 4CX + erinevad kaevekopad + hüdrovasar

Transport (kraana + kallur)

Minitraktori teenus

Avant 520 + erinevad agregaadid

Sõelutud mulla, killustiku, liiva, paekivi ja raudkivi müük

Haagiste rent

50 675 02 –

paavo@collester.ee

Asume Soonda külas

vanas laudakompleksis.

KEVAD 2019

Muhu Varahalduse OÜ

LEIAME SOBIVA LAHENDUSE KÕIGILE KINNISVARAGA SEOTUD KÜSIMUSTELE

Tellides meilt roomikekskavaatori koos kalluriga on roomiku transport objektile tasuta.

EHITUSMASINAD

- Roomikekskavaator CASE 40.-/h
- Kopplaadur JCB 3CX 30.-/h
- Minilaadur Avant 528 25.-/h
- Teehooüel 40.-/h
- Pinnasefree 70.-/h
- Tõstukiga traktor Valtra 36.-/h
- Metsaveotraktor Valmet 45.-/h

VEOKID

- Kallur Volvo FMX kv 20t. 1,25/km
- Kallur Iveco 8x4 kv 20t. 1,25/km
- Väike kallur Volvo FM 1,10/km
- Metsaveok Volvo FH 1,35/km
- Fekaalveok Scania 1,10/km
- Furgoon Mercedes Bens 1,10/km
- Treiler kv 20t. 1,25/km

MATERJALID

- Killustik fr 0-32 8,20/t
- Killustik fr 16-32 13,80/t
- Killustik fr 32-64 8,80/t
- Liiv 14,20/t
- Freesitud asfalt 14,80/t
- Sõelutud muld 14,00/t
- Sõelutud muld täiteks 5,00/t

Hind sisaldab täiskoormaga transporti Muhus

Kui Teile teeb muret võsastunud või rapikuks muutunud kinnistu, siis paku selle korrastamist meile. Teeme maa korda ja maksame Teile pakutud töö eest väärikalt tasu.

Küttepuude müük ja saekaatri teenused.

Laiema valiku ja rohkem infot pakutavate teenuste ja tehnika osas leiad meie kodulehelt

WWW.MUHUVARAHALDUS.EE
INFO@MUHUVARAHALDUS.EE

Kuivastu postipunkt
Kuivastu sadama
poes avatud
T-L 10–18.

5. mail kl 14
avatakse
Muhu OTT
Liival.

**Tantsupeo-
muuseum**
tänab tegusaid
muhulasi suure-
pärase näituse
eest Tallinnas!
Tänu toreda
koostöö eest!

Muhu
kohvikutepäev
tuleb tänavu
28. juulil.

**FANTAASIAMÄNG
JUHAN SMUULI**
Muhulaste imelikud
juhtumised
Tallinna juubelitalulüpeol
AINETEL
Lavastus/instseneering - Raivo Adlas
Helino Elleri muusikakooli näitetrupp
L 11. mail kell 13
Muhu Muuseumi Kunstitalis
Sisepääs tasuta, vaba annetust

1. JUUNIL 2019
ORISSAARE STAADIONIL
LASTEKATSEPÄEVALE PÜHENDATUD
IDA-SAAREMAA JA MUHUMAA
PEREPÄEV TASUTA!
KELL 12.00-15.00
ÜRITUS KOGU PERELE
TEID OOTAVAD: BATUUDID,
PEREVOISTLUSED, OSAVUSMÄNGUD, LASTEJÕUDA JA
PARKUURIJAD FIRMAST MTÜ EESTI PARKUR

Korstnad puhtaks enne suve!

Korstnapühkija Andi Vaha (koos
oma redeliga) tellimine:
56684705; akgetmer@gmail.com

11. mail kell 19
Koost Muhu Restos
selle hooaja viimane
Koosta mälumänguõhtu!
Jätakuvalt Jaan Alliku juhtimisel.
Osaluspanus 2 eurot/in.
Võtame vastu 16 kiiremat regist-
reerijat. Võistkonna registreeri-
mine: Koost Muhu Resto face-
booki kaudu / +372 5693 9589
(Liinu)

Kirikuteated

EELK Muhu Katariina kogudus

12. mai. Ülestõusmisaja 4.
pühapäev. **EMADEPÄEV. Kl 14**
jumalateenistus armulauaga **Muhu**
Katariina kirikus.

26. mai. Ülestõusmisaja 6.
pühapäev. **Kl 14** jumalateenistus
armulauaga Muhu **Hooldekeskuse**
kirikuruumis.

9. juuni. NELIPÜHA. **Kl 14**
jumalateenistus armulauaga Muhu
Katariina **kirikus.**

Koguduse hooldajaõpetaja
Hannes Nelis, tel 529 1881
hannes.nelis@eelk.ee

EAÕK

Rinsi Jumalaema Kaasani
pühakuju kogudus

11. mail kl 10 Jumalk liturgia,
peale teenistust koguduse Täis-
kogu.

Hellamaa Peetruse ja Pauluse
kogudus

11. mail kl 13 aseteenistus,
peale teenistust koguduse Täis-
kogu.

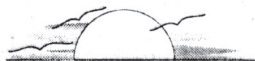
Teenib preester Toivo Treima,
tel 5635 0051; toivo@eoc.ee

IN MEMORIAM

Meie hulgast lahkusid

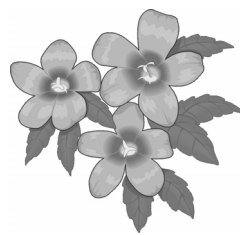
29. märtsil 80-aastane **Ella Rang.**
23. aprillil 83-aastane **Arnold Piipuu.**
25. aprillil 84-aastane **Helmi Urb.**

Tunneme kaasa omastele!

Jaanikuu juubilarid ja sünnipäevalapsed

Hilda Kokk 98 (3.6)
Salme Paist 94 (27.6)
Helga Nõu 90 (10.6)
Artur Pajuniit 89 (12.6)
Laine Väli 89 (26.6)
Liilia Aulik 88 (4.6)
Hilja Schapel 88 (5.6)
Linda Vapper 85 (12.6)
Ilme Auväärt 84 (9.6)
Heldi Rand 83 (13.6)
Hargo Saabas 82 (15.6)
Elle Heinla 82 (20.6)
Elma Evert 82 (23.6)
Lembit Roosleht 81 (27.6)
Raivo Vokk 75 (21.6)
Esta Ots 75 (26.6)
Irma Järvesalu 75 (30.6)
Endel Jõgi 70 (7.6)

Ivo Linna 70 (12.6)
Jaan Laaneväli 70 (24.6)
Raivo Heinat 65 (8.6)
Tõnis Tagen 65 (12.6)
Jaan Ots 65 (23.6)
Feliks Rüütel 65 (25.6)
Tiit Koel 60 (19.6)
Elo Nõu 60 (25.6)

Palju õnne!

Märkus: kes ei soovi oma sünnipäeva avaldada, palume sellest märku
anda vähemalt kaks kuud enne, kuna Muhulane avaldab igas numbris mitte
algava, vaid järgmise kuu sünnipäevalapsed.

* Soovin osta metsamaad Muhu
saarel, puidu liik ja maa suurus pole
oluline. Tel: 5805 7630.

Soovid osta -
müüa kinnisvara
või vajad hüva
nõu?
Võta ühendust: **Lauri Kolk**
Tel: +372 5191 2950,
lauri@adrem.ee
www.adrem.ee
Kõige ülevaatlikum info Mu-
humaa kinnisvarast! Adrem Kin-
nisvara tegutseb Saare maakonna
kinnisvaraga juba aastast 2002!

• Muhu Seikluspark kutsub
• Pühapäeval,
• **12. mail kell 11 – 15**
• **Emadepäev seikluspargis**
• Kõik emad seikleavad poole
• soodsamalt!
• Too ema seiklema!

* Ehitusmehed/kiviaiameistrid
ootavad tööpakkumisi.
Tel. 5461 6512.

* Ostan korteri, maja või äripin-
na Liival. Telefon 512 3086.

* Anda üürile 2-toaline ahjuküttega korter Piiril. Telefon 512 3086

Suurjäätmete tasuta vastuvõtt

Muhu valla elanikud ja suvitajad saavad Maasi Jäätmejaamas suurjäätmeid
tasuta ära anda **alates 4. maist 2019**. Tasuta äraandmise võimalus kehtib
kuni kavandatud kogumismahu täitumiseni, kogumismahu kohta
teave jäätmejaamast (telefoninumber 5348 0250). Maasi Jäätmejaam on
avatud E, K, L kell 9–17.

Vastu võetakse kodumajapidamistes tekkinud suurjäätmeid: vana-
mööbel ja selle osad, madratsid, kardinapuud, vaibad, kraanikausid, vannid,
dušikabiinid, WC-potid, jalgrattad, lapsevankrid, jms.

Suurjäätmetena ei võeta vastu romusõidukite osi, rehve, ehitusjäätmeid,
elektroonikaromusid, eterniiti.

Maasi Jäätmejaamas peab tooja ise jäätmed maha laadima ning selleks
vajadusel abitööjõudu kaasa võtma. Võimalusel tuleks mööbel enne
kohaletoomist koost lahti monteerida.

Lisateave: Muhu valla keskkonnaspetsialist Piret Lang (telefon 453
0681 või 5615 7024, keskkond@muhu.ee)

Ohtlike jäätmete kogumisingi kohta tuleb teave lähiajal.

Juuni Muhulase materjalid on teretulnud **31. mai** õhtuni.

Toimetab Anu Pallas,
tel: 52 28 929, e-post: muhulane@muhu.ee
Muhulane ilmub kord kuus.
Internetis www.muhu.ee
Trükinud Saaremaa Trükikoda 450 eks.
Hind 50 eurosent